

“Een leven lang ontwikkelen voor iedereen in Friesland”

Beste onderhandelaars,

Gefeliciteerd met uw verkiezingsuitslag! U bent of gaat nu aan de slag met het nieuwe coalitieakkoord. Met deze brief willen wij, Stichting Lezen en Schrijven en de samenwerkende netwerkorganisaties u graag vragen om in uw coalitieakkoord aandacht te schenken aan een kwetsbare groep in de samenleving: de laaggeletterden.

In Friesland is 13% van de beroepsbevolking (16-65 jaar) laaggeletterd¹. Uit onderzoek blijkt bovendien dat 25% van de 65-plussers laaggeletterd is en dat 24% van de 15-jarigen risico loopt om laaggeletterd te worden².

Laaggeletterden hebben grote moeite met (begrijpend) lezen, schrijven en/of rekenen. Hierdoor is meedoen in de maatschappij moeilijker voor hen. Denk aan solliciteren, reizen, apps gebruiken of toeslagen aanvragen. Doordat mensen moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen, hebben zij vaak ook moeite met het gebruik van een computer of een smartphone.

De gevolgen van laaggeletterdheid zijn direct merkbaar in het sociaal domein. Voor veel mensen is laaggeletterdheid een belemmering om mee te doen in de samenleving.

Laaggeletterden hebben een grotere kans om langdurig in armoede te leven. En opgroeien in armoede vergroot de kans op laaggeletterdheid.³ Kinderen die opgroeien in taalarme gezinnen lopen bovendien een groter risico om op te groeien tot laaggeletterde volwassene.⁴

Uit onderzoek blijkt dat 50% van de mensen met problematische schulden in de risicogroep valt voor laaggeletterdheid.

Wie moeite heeft met lezen en schrijven, mist vaak ook de vaardigheden om goed om te gaan met informatie over gezondheid, ziekte en zorg. Laaggeletterden voelen ze zich vaak minder gezond, komen vaker bij de huisarts en in het ziekenhuis en maken minder gebruik van preventieve zorg of nazorg.⁵

Het hebben van goede basisvaardigheden vergroot bovendien de kansen op de arbeidsmarkt. Het vinden en behouden van werk is moeilijker voor laaggeletterden. Laaggeletterden maken vaker gebruik van een uitkering en zijn vaker inactief, dan geletterden.⁶

Kortom, werk maken van goede basisvaardigheden loont. Het is belangrijk dat hier op relevante beleidsgebieden aandacht voor is en dat er in uw gemeente een passend aanbod is voor inwoners die hun

¹ www.geletterdheidinzicht.nl

² Feiten en cijfers laaggeletterdheid

³ Factsheet Laaggeletterdheid en geld

⁴ [Factsheet Preventie door interventie](#)

⁵ Factsheet Taal maakt gezonder

⁶ Factsheet laaggeletterdheid en werk

basisvaardigheden willen verbeteren.

Het sociaal domein is een belangrijke vindplaats voor laaggeletterden. Een aanpak van laaggeletterdheid vanuit het sociaal domein zorgt ervoor dat meer mensen geholpen worden met het verbeteren van basisvaardigheden en vergroot zo de zelfredzaamheid van die mensen. Het mes snijdt aan twee kanten.

Sinds 1 januari 2020 heeft de gemeente de regie in de aanpak van laaggeletterdheid. In Friesland ligt de uitvoering hiervan voornamelijk bij het Friesland College en de verschillende bibliotheekorganisaties. Iedereen moet mee kunnen doen in Friesland. Samen krijgen we dat voor elkaar. Stichting Lezen en Schrijven, en de netwerkorganisaties roepen u op om in de komende periode werk te maken van de aanpak van laaggeletterdheid.

Een paar praktische handreikingen voor uw coalitieakkoord:

1. Gebruik begrijpelijke taal

Een toegankelijke overheid kan haar inwoners beter helpen en ondersteunen. Gebruik begrijpelijke taal en zorg ervoor dat dienstverlening niet alleen digitaal beschikbaar is.

2. Screen op laaggeletterdheid

De effecten van laaggeletterdheid zijn direct merkbaar in het sociaal domein. We kunnen meer mensen vinden en helpen door in het sociaal domein te screenen op laaggeletterdheid.

Bijvoorbeeld door het inzetten van de taalmeter bij de sociale dienst of door de inzet van contextgerichte vragen bij het sociaal wijkteam of in de schuldhulpverlening.

3. Investeren in netwerk en aanbod

Wie moeite heeft met basisvaardigheden moet daar laagdrempelig en dicht bij huis aan kunnen werken. Een sterk taalnetwerk in de gemeente kan zorgen voor veelzijdig aanbod, dat past bij de leerbehoeften van mensen van de laaggeletterden in jouw gemeente. Door structureel te investeren in het taalnetwerk én in het taal-, reken- en digitaal aanbod kunnen we meer mensen helpen om hun basisvaardigheden te verbeteren.

4. Krachtige aanpak van kansengelijkheid

Hoe kinderen opgroeien is van grote invloed op de vraag of zij later laaggeletterd worden. Kinderen die opgroeien bij laagopgeleide ouders of in armoede lopen het risico om een taal- en/of rekenachterstand op te lopen. Het doorbreken van deze achterstanden vraagt een offensieve aanpak van kansengelijkheid in de gemeente. Door te investeren in kinderen met taal- en/of rekenachterstanden kunnen we een nieuwe generatie laaggeletterden voorkomen.

5. Investeer in de basisvaardigheden van je werknemers

Ongeveer 57% van de laaggeletterden heeft een betaalde baan bijvoorbeeld in de schoonmaak, bij de groenvoorziening of op de gemeentewerf. Als werkgever kan de gemeente laaggeletterde werknemers stimuleren om te werken aan hun basisvaardigheden door cursussen op de werkvloer en onder werktijd te verzorgen. Als opdrachtgever kan de gemeente dat vragen.